

2018 | Φάση 2 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Γ' Γενικού Λυκείου

Γενικής Παιδείας

Μ. Δευτέρα 2 Απριλίου 2018 | Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΘΕΜΑΤΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Αν η ιδέα της ελευθερίας περνάει τέτοια κρίση στην εποχή μας, είναι γιατί δεν θελήσαμε να καταλάβουμε κάτι απλό, αλλά και δυσάρεστο ίσως: πως είναι ασκητική έννοια. Η τρυφή και η σπατάλη δεν της πάνε. Σε χρόνια όπου οι εξωτερικοί πειρασμοί ήταν λίγοι, η αξίωση της ελευθερίας μπορούσε ν' αποκτήσει **σχετικώς** εύκολα την αυτεπίγνωση, ν' αντιπατήσει και ν' αντισταθεί στις διαλυτικές επιδράσεις. Δεν γίνεται, όμως, να είμαι ελεύθερος καταμεσής σ' έναν κόσμο που κάνει τη ζωή παρανάλωμα του πιο χοντρού ευδαιμονισμού. Το βάρος τότε μετατοπίζεται, από την αξίωση για ελευθερία, στην αξίωση για ηδονή, ο καθένας ξεπουλιέται, γίνεται εξάρτημα των δυνάμεων που του τάζουν την τρυφή, την αφθονία. Εξάρτηση, όμως, και ανεξαρτησία αποτελούν αντίφαση. Ζούμε τη σύγκρουση ελευθερίας και κοινωνίας της αφθονίας ή, τουλάχιστον, καταναλωτικής.

[...] Δε γίνεται να είμαι εξωτερικά ελεύθερος, όταν δεν είμαι κι εσωτερικά ελεύθερος. Η πλάνη του κόσμου μας σ' αυτό συνίσταται. Νομίζει πως την ελευθερία την αγοράζεις. Ένα παράδειγμα: Όλοι συμφωνούμε πως μέσα σε συνθήκες οικονομικού καταναγκασμού δεν νοείται πολιτική ελευθερία, ποιος, όμως, αναρωτιέται αν οποιαδήποτε αύξηση του εισοδήματος, οποιοδήποτε ανέβασμα του βιοτικού επιπέδου, είναι παράγοντες ελευθερίας; Δημιουργείται η ψευδαίσθηση της ελευθερίας, επειδή ο καθένας μπορεί – με αντίτιμο, όμως, απροσδιόριστο – ν' αποκτήσει ό,τι του χρειάζεται. Στην ανισοζυγία, ωστόσο, αντίτιμου – παροχής βρίσκει καταφυγή και τρυπώνει ο δαίμονας του εξανδραποδισμού.

Εκείνο που μας αγοράζει με τη μέθοδο της αφθονίας, το κάνει, για να μας έχει πελατεία του μόνιμη, πειθήνια, στρατολογημένη αλύτρωτα. Η τεχνολογία, παραγωγικός μηχανισμός του καταναλωτισμού, οπλίζει το χέρι του αφέντη, όχι του

2018 | Φάση 2 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

δούλου. Τον δούλο τον φορτώνει αδιάκοπα με καινούργια εφόδια, ώστε να γίνεται όλο και βαρύτερος, πιο δυσκίνητος, ασήκωτος; δηλαδή όλο και πιο ακίνδυνος για τον αφέντη. Οι καλοθρεμμένοι υπήκοοι της Κίρκης ποτέ δεν θα της αμφισβητήσουν την εξουσία της, γιατί δεν τους βολεύει. Δεν θα γίνουν ποτέ ελεύθεροι. Ευτυχία τους λένε τη σκλαβιά τους.

Διαγράφεται έτσι για τον άνθρωπο ένα μέλλον αινιγματικό. Άλλοτε, για να τον υποδουλώσουν, τον καταπίεζαν, τώρα τον αγοράζουν. Ο εξουσιασμός τελειοποίησε τα μέσα του, τα έκανε ακατανίκητα. Δεν απομονώνει πια, για να τις συντρίψει, μια μια, τις κεφαλές της ανταρσίας, προσεταιρίζεται το πλήθος ολόκληρο των επίδοξων οπαδών της, το κατατάσσει στη δική του παράταξη. Και, για να λειτουργούν και οι ασφαλιστικές δικλίδες, δηλαδή η ναρκωτική ψευδαίσθηση, αφήνει να συζητούν ακαδημαϊκά για μεταφυσική ελευθερία, παράλογο, άγχος, επικοινωνία, αδιέξοδο, για όλα αυτά τα συνθήματα που έχει ρίξει στην αγορά η ευνουχισμένη από τους μακελάρηδες σκέψη του αιώνα.

[...] Έτσι φτάνουμε στο ανήκουστο δίλημμα, που γίνεται **αισθητό** σ' όλη την ωμότητά του, μόνο όταν διατυπωθεί σχηματικά, στεγνά: Ελευθερία ή πρόοδος; Αφού ο άνθρωπος αλλοτριώνεται από την καλοπέραση, όπως αλλοτριώνεται κι απ' την πείνα, μια μόνο λύση, θεωρητικά τουλάχιστον, απομένει: Να γίνει νοητό πως η ελευθερία είναι έννοια ασκητική. Να το πάρουμε απόφαση. Για να εξασφαλίσεις τις προϋποθέσεις της ανεξαρτησίας σου, πρέπει να έχεις όσο γίνεται λιγότερες ανάγκες. Πρότυπο δύσκολο, όχι σε όλους προσιτό, που μοιάζει **οπισθοδρομικό**, αλλά πώς αλλιώς θα ξεφύγεις από το οργανωμένο δουλεμπόριο; Ας προσθέσουμε, για να έχουμε τέλεια επίγνωση της αλήθειας, ότι οι παλιοί ασκητικοί ήταν πολύ λιγότερο **αυστηροί** κι ανυστερόβουλοι. Ο νεοασκητισμός, που τον απαιτεί η αξίωση της ελευθερίας μας, τι τάζει;

Το αίσθημα της ελευθερίας. Ας προσθέσουμε, αν θέλουμε, και την αξιοπρέπεια, τη βαθύτερη συνδιαλλαγή με το φαινόμενο της ζωής. Πολύ άπιαστα ιδανικά όλα αυτά, το **παραδέχομαι**, είτε όμως μας αρέσει είτε όχι, σ' αυτό το δίλημμα θα κληθούμε αύριο να απαντήσουμε. Κι από την απάντηση που θα δώσουμε, θα φανεί αν η ιδέα της ελευθερίας ήταν αίτημα γνήσιο ή αυταπάτη. Αλήθεια ή ψευτιά.

Αγγελος Τερζάκης (Κείμενο διασκευασμένο)

2018 | Φάση 2 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΘΕΜΑ Α

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 110 – 130 λέξεις.

(Μονάδες 25)

ΘΕΜΑ Β

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, σύμφωνα με το κείμενο, τις παρακάτω διαπιστώσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πρόταση είναι λανθασμένη:

- α. Η εσωτερική ελευθερία είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την εξωτερική.
- β. Η ψευδαίσθηση της ελευθερίας διαμορφώνεται, επειδή ο καθένας με συγκεκριμένο αντίτιμο μπορεί ν' αποκτήσει ό,τι του χρειάζεται.
- γ. Ο προσεταιρισμός των ανταρτών είναι η μέθοδος υποδούλωσής τους από το νέο σύστημα εξουσίας.
- δ. Η μείωση των αναγκών είναι η βασική προϋπόθεση για την αύξηση της ελευθερίας.
- ε. Αίσθημα ελευθερίας και αξιοπρέπεια υπόσχεται ο νεοασκητισμός.

(Μονάδες 10)

B2. α) Να ξαναγράψετε τις ακόλουθες προτάσεις του κειμένου, αντικαθιστώντας τις υπογραμμισμένες λέξεις με άλλες συνώνυμες, χωρίς να αλλάζει το νόημα:

- Το βάρος τότε μετατοπίζεται από την αξίωση για ελευθερία στην αξίωση για ηδονή.
- Στην ανισοζυγία ωστόσο αντίτιμο – παροχής βρίσκει καταφυγή και τρυπώνει ο δαίμονας του εξανδραποδισμού.
- Εκείνο που μας αγοράζει με τη μέθοδο της αφθονίας, το κάνει, για να μας έχει πελατεία του μόνιμη, πειθήνια...
- Διαγράφεται έτσι για τον άνθρωπο ένα μέλλον αινιγματικό.
- ... θα φανεί αν η ιδέα της ελευθερίας ήταν αίτημα γνήσιο ή αυταπάτη.

(Μονάδες 5)

β) Να γράψετε ένα **αντώνυμο** για κάθε μια από τις παρακάτω λέξεις:

σχετικώς, αισθητό, οπισθοδρομικό, αυστηροί, παραδέχομαι.

(Μονάδες 5)

2018 | Φάση 2 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

- B3.** Να μετατρέψετε τη σύνταξη από ενεργητική σε παθητική στις παρακάτω περιόδους:
- α)** «Η τεχνολογία, παραγωγικός μηχανισμός του καταναλωτισμού, σπλίζει το χέρι του αφέντη, όχι του δούλου.»
(Μονάδες 2)
- β)** «Οι καλοθρεμμένοι υπήκοοι της Κίρκης ποτέ δεν θα της αμφισβητήσουν την εξουσία της, γιατί δεν τους βολεύει.»
(Μονάδες 2)
- B4.** Να εντοπίσετε δύο τρόπους ανάπτυξης στη 2^η παράγραφο και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές στο κείμενο.
(Μονάδες 4)
- B5. α)** «Εκείνο που μας αγοράζει με τη μέθοδο της αφθονίας, το κάνει, για να μας έχει πελατεία του μόνιμη, πειθήνια, στρατολογημένη αλύτρωτα». Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί α' πληθυντικό πρόσωπο στο συγκεκριμένο απόσπασμα της 3^{ης} παραγράφου. Ποια η λειτουργία του;
(Μονάδες 3)
- β)** Τι επιδιώκει ο συγγραφέας με τη χρήση των ερωτημάτων στο τέλος της 5^{ης} παραγράφου; («Πρότυπο δύσκολο, όχι σε όλους προσιτό, που μοιάζει οπισθοδρομικό, αλλά πώς αλλιώς θα ξεφύγεις από το οργανωμένο δουλεμπόριο;», «Ο νεοασκητισμός, που τον απαιτεί η αξίωση της ελευθερίας μας, τι τάζει;»)
(Μονάδες 4)

ΘΕΜΑ Γ

- Γ.** Με αφορμή το κείμενο του Άγγελου Τερζάκη, που επεξεργαστήκατε στην τάξη σας, καλείσαι να εκφωνήσεις μια ομιλία στο σχολείο σου με θέμα «Καταναλωτισμός και Ελευθερία», στην οποία θα ερμηνεύσεις τον περιορισμό της ελευθερίας που υφίσταται ο σημερινός άνθρωπος, ζώντας σε μια υλιστική-καταναλωτική κοινωνία. Στη συνέχεια, να παρουσιάσεις τους τρόπους με τους οποίους ο ίδιος θα μπορέσει να απεγκλωβιστεί από την καταναλωτική του μανία, ώστε να επανακτήσει την ελευθερία του (500 – 600 λέξεις).
(Μονάδες 40)